

Бодрова Тетяна Олександрівна

ORCID 0000-0002-5359-2164

Кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри теорії та методики
музичної освіти, хорового співу і диригування,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(Київ, Україна) E-mail: bodrovatetana@gmail.com

ХУДОЖНЯ КОМУНІКАЦІЯ У КОНТЕКСТІ МЕТОДИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ

Мета статті – висвітлення ефективних шляхів методично спрямованої діяльності майбутніх педагогів-музикантів у сфері художньої комунікації.

Методологія. Основні положення наукової розвідки базуються на засадах мистецько-комунікативного підходу та загальнонаукових методах роботи з текстами (аналіз, синтез, порівняння, абстрагування).

Наукова новизна полягає у розгляді методичної підготовки майбутніх педагогів-музикантів та методичної культури як її продукту з позиції комунікації; у з'ясуванні зовнішніх і внутрішніх чинників художнього спілкування; в уточненні сутності категорій «художня комунікація», «художній образ», «інтерпретація», «емпатія», «катарсис» у контексті комунікативно-методичного вектору фахового навчання.

Автором запропоновано алгоритм взаємообміну мистецькою інформацією та художніми смислами, що здобуваються у процесі діяльності, спрямованої на досягнення творів мистецтва.

Висновки. Дослідження проблеми художньої комунікації як однієї з провідних у мистецькій педагогіці підтверджується вагомістю і багатогранністю видів і форм спілкування у музичній діяльності. Для методичної культури педагога-музиканта важливим є розвиненість таких особистісних ознак як чутливість, готовність вживатися в художній образ твору та відчувати його глибину, проїматися цінностями іншої людини та толерантно ставитися до її творчих здобутків. Володіння способами реалізації ціннісного аспекта методичної культури, в тому числі методикою смислотворення, дозволяє педагогу-музиканту досягнути глибини інтерпретаційного змісту. Спроможність створювати художній образ і розуміти смисл (зовнішні чинники художньої комунікації), здатність до емпатії і катарсису (її внутрішні чинники) забезпечують студенту входження у мистецьке середовище, основною ознакою якого є інтенсивний розвиток творчої особистості.

Ключові слова: художня комунікація, художня взаємодія, художній образ, інтерпретація, методична підготовка, методична культура.

Постановка проблеми. Сучасна педагогічна наука стверджує, що саме в освіті як галузі духовного виробництва формується інтелект нації на шляху свого цивілізаційного розвитку та здійснюється підготовка фахівців як носіїв цього інтелекту з метою озброєння фаховими методиками і практичним досвідом вирішення креативних освітніх завдань нового типу (А. Алексюк, В. Андрущенко, В. Лутай, І. Зязюн).

Актуальність статті. В освітніх галузях, пов'язаних із фаховою підготовкою майбутніх педагогів-музикантів, висувуються серйозні вимоги до сформованості їх методичної культури як інтегративної особистісної якості, що забезпечує здатність гармонічно поєднувати ґрунтовні методичні знання та володіння комплексом умінь практичної діяльності з учнями засобами музичного мистецтва. В той же час реалізація стратегічних цілей фахового навчання потребує сформованості у студентів-музикантів таких якостей, як мобільність, естетичний смак, гнучкість поведінки, високі художньо-виконавські можливості, здатність до художньої комунікації зі слухачькою аудиторією. Вищезазначені особистісні риси сьогодні є надзвичайно актуальними в контексті вимог до фахівців мистецько-освітньої галузі, згідно з якими вчитель має бути озброєним методикою формування в учнів музичної культури у процесі сприймання, оцінювання та виконання ними музичних творів через систему ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей (Т. Дорошенко, А. Козир, О. Алексюк, О. Отич, В. Орлов, Г. Падалка, О. Щолокова).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед низки проблем сучасної мистецько-педагогічної науки своєю актуальністю вирізняється проблема художньої комунікації як така, що лежить в основі розуміння творів музичного мистецтва і є передумовою успішної реалізації практичних задач музично-освітньої роботи з учнівською аудиторією (Л. Масол, Л. Паньків, Є. Проворова, О. Рудницька). Науковці активно досліджують сутнісні ознаки художнього спілкування і комунікації крізь призму міжособистісного та внутрішнього діалогу (Н. Гребенюк, Н. Кондратенко, І. Романюк, С. Шабат-Савка).

Метою статті є висвітлення ефективних шляхів методично спрямованої діяльності майбутніх педагогів-музикантів у сфері художньої комунікації.

Методологія. Основні положення наукової розвідки базуються на засадах мистецько-комунікативного підходу та загальнонаукових методах роботи з текстами (аналіз, синтез, порівняння, абстрагування).

Наукова новизна полягає у розгляді методичної підготовки майбутніх педагогів-музикантів з позицій комунікації; у з'ясуванні зовнішніх і внутрішніх чинників художнього спілкування; в уточненні сутності категорій «художня комунікація», «художній образ», «інтерпретація», «емпатія», «катарсис» у контексті комунікативно-методичного вектору фахового навчання.

Результати дослідження. Серед видів фахового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва методична підготовка займає особливе місце, оскільки, маючи культурно-інтегративну основу, вирішує важливі завдання оволодіння світовим і національним досвідом мистецько-педагогічної діяльності на основі системи фахових знань та комплексу умінь (просективних, організаційних, комунікативних, оцінних, регулятивних, музично-виконавських). Під методичною підготовкою фахівців мистецько-педагогічної сфери розуміємо процес і результат оволодіння ними теорією і технологією мистецької освіти дітей та молоді.

У свою чергу, методичну культуру освітян можна розглядати як результат фахової підготовки, в тому числі методичної, що забезпечує якість професійних дій педагога. У рідчій педагогічній творчості і здатності до художньої комунікації слід зацентувати увагу на гармонізації таких суто продуктивних чинників методичної культури, як ефективність, методична доцільність, оптимальність мистецько-педагогічних дій та специфічних факторів міжособистісних стосунків, що полягають у здатності взаєморозуміння, художньо-інтерпретаційній креативності та можливостей досягнення спільної художньої продуктивності [2].

Із процесуального боку – методична культура у сфері педагогічної освіти реалізується через різні форми та види творчого спілкування у комунікативних ланках «викладач – студент», «студент-практикант – учні», «студент – автор твору». Її продуктивність включає, перш за все, індивідуальний практичний досвід майбутнього вчителя, його особистісні якості, в тому числі здатність до художньої комунікації у процесі виконання художніх завдань.

Сутність методичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у векторі спілкування визначається спрямованістю на створення таких комунікативних відносин, які б найбільшою мірою відповідали природі музичного мистецтва, його впливу на особистість. Тому орієнтирами для успішної комунікації є закономірності й властивості самої музики та музично-виконавської діяльності, що полягають в таких позиціях, як: універсальність музичної мови, діалогізм художнього мислення, комунікативність музичних жанрів, відкритість художньої форми, адекватність сприймання та інтерпретації музичного твору, синтез інтелектуального й емоційного тощо [2].

У процесі мистецько-педагогічної діяльності учителю необхідно володіти методичним досвідом виконання низки професійних ролей лектора, виконавця, організатора самостійного мистецького навчання учнів. Так, студенту для успішної практичної роботи важливо орієнтуватись у системі інтерпретаційно-комунікативних дій, що охоплюють:

- побудову власної виконавської концепції, що базується на комунікативній тріаді «композитор – виконавець – слухач»;
- реалізацію власної інтерпретаційно-концептуальної позиції, у тому числі створення виконавської трактовки в «живому» звучанні та у певних вербальних формах;
- розробку «методичного супроводу» до вивчення музичних творів для здійснення перспективи застосування художніх зразків у практичній роботі з учнями (постановка відповідних навчальних, виховних та розвивальних завдань, проєктування та практична реалізація педагогічних ситуацій на уроках музичного мистецтва, аналіз труднощів розуміння музичного матеріалу учнями тощо, добір методичного інструментарію для досягнення творчого результату).

Як бачимо, у зазначених мистецько-педагогічних діях комунікативний вектор займає провідне місце, адже виконує функцію забезпечення міцного взаємозв'язку між учасниками освітнього процесу, а також функцію реалізації постійного руху до окресленої мети через спілкування.

Результатом вивчення науково-методичних джерел з проблем діалогу, взаємин та взаємодії став висновок про вагомий роль комунікативних факторів (інформаційних, смислових) у становленні майбутнього вчителя музичного мистецтва. Адже під художньою комунікацією науковці розуміють взаємообмін мистецькою інформацією та художніми смислами, що здобуваються у процесі діяльності,

спрямованої на осягнення творів мистецтва (С. Горбенко, Л. Масол, Г. Падалка, Л. Паньків, Є. Проворова, О. Отич, О. Щолокова).

Мистецька інформація для художньо-комунікативних відносин – джерело роздумів, полеміки, творчих діалогів. Її особливість полягає в тому, що сприймається вона здебільшого за допомогою почуттів та емоцій як реакція на певну художню подію або відгук на зразок мистецтва, що вивчається або споглядається. Така інформація відображає певну міру засвоєного культурного досвіду, несе в собі результат творчого самоствердження особистості у сфері мистецтва. До того ж, мистецька інформація може передавати повноту, глибину і всебічність продуктивної художньої діяльності людини, засвідчувати результати її творчого пошуку. Зазвичай, в обміні вражень на перший план завжди виходить естетична цінність мистецького зразка, яку кожен бачить і формулює по-своєму [5].

Щодо *смыслових засад* художньої комунікації, то в розумінні динамічних процесів творення музики та розробки інтерпретації засадничими виступають творчі фігури *композитора, виконавця та слухача*. В межах даної художньої взаємообумовленої «тріади» різноманітна міжособистісна взаємодія усіх учасників художнього полілогу є визначальною у смислово-поліформувальному полі формування різних видів інтерпретаційних відносин. Мистецтвознавці вважають, що з'єднувальною ланкою у комунікативному ланцюгу «автор музики – виконавець – слухач» виступає саме виконавець, адже несе основне діалогове навантаження у спілкуванні як із композитором, так і зі своєю аудиторією. У вивченні проблеми інтерпретації науковці вказують на своєрідну «інтонаційну інтригу», яку не так просто знайти і зрозуміти у творі. Саме завдяки їй можна увійти у смислове поле музичного явища, стимулювати власну творчу думку й реалізувати її у виконавських діях [8, 62].

Смисли в мистецьких творах знаходять своє вираження у такій категорії художньої творчості, як художній образ. Науковці називають цей феномен способом тлумачення і освоєння світу з позицій певного естетичного ідеалу (К. Климай, В. Москаленко, О. Опанасюк, В. Салій, Ю. Чекан). Художній образ – це інтегроване відображення авторського задуму крізь призму індивідуальності виконавця, його суб'єктивного бачення. Цікаво, що сутність його розкривається тільки в певній комунікативній ситуації, що дозволяє зробити висновок про виразність і переконливість представлені до уваги інтерпретації. Зокрема, О. Опанасюк на основі аналізу низки музичних зразків доводить, що художній образ є ратифікованим концентратом духовної енергії, представлені кожного разу у всій своїй свіжості і неповторності [9, 51].

У свою чергу, інтерпретація – одне із засадничих понять теорії і практики музичного виконавства, яке можна класифікувати відповідно до вектору дослідження. Її види (слухачька, виконавська, композиторська, режисерська, музикознавча, педагогічна тощо) дуже різноманітні і часто мають прикладний характер у залежності від поставлених задач. Науковці сходяться в позиції щодо визначення цього феномена як організованої інтелектом творчої діяльності музичного мислення, що спрямована на розкриття виразально-смыслових можливостей музичного твору [8, 13].

Тому у процесі фахового навчання майбутньому педагогу-музиканту доводиться багато часу приділяти виконавській підготовці з метою представлення художнього образу у всій його багатомірності та всебічності. Студенту потрібно глибоко зрозуміти специфіку виконавської діяльності з позицій складних комунікативних зв'язків та реалізувати її у власних діях, пов'язаних із художньо-педагогічною інтерпретацією твору [7].

Отже, художній образ та інтерпретація є *зовнішньо обумовленими чинниками*, згідно з якими можна говорити про рівень методичної підготовленості студентів до роботи зі слухачькою аудиторією, а також про рівень їх виконавської майстерності, про здатність виразно і переконливо продемонструвати твір, тим самим створивши передумови для художнього діалогу, обміну думками та мистецькою інформацією.

У той же час, існує низка *внутрішніх чинників* успішності реалізації художньо-комунікативного вектору методичної підготовки майбутніх педагогів, що відповідає за сформованість умінь педагога впливати на мотивацію занять музикою, переконувати, доводити власну естетичну позицію через такі комунікативні засоби внутрішньої дії духовно-естетичного порядку, як *емпатія і катарсис*.

Щодо *емпатії*, то це поняття в контексті нашого дослідження можна трактувати як розуміння почуттів і емоційних станів іншої людини у процесі художнього спілкування. Спроможність однієї людини зосередитися на емоційному стані іншої є вагомим особистісним утворенням. Ця достатньо складна, але дуже важлива людська здатність обов'язково має бути притаманна майбутньому педагогу-музиканту, адже за її відсутності не може бути й мови про налагодження діалогових стосунків у мистецько-освітньому середовищі.

Емпатія передбачає також глибоке й чутливе сприйняття явищ суспільного життя, природи та, найголовніше – творів мистецтва через афективний зв'язок з іншими на основі обміну художньою інформацією. Завдяки розвиненій художній емпатії можна досягти взаєморозуміння у питаннях сприймання, оцінювання та творення мистецьких образів, збагатити міжособистісне спілкування глибокими естетичними почуттями і переживаннями [10, 110].

Катарсис же – це стан, який є виразником вищого ступеню духовної організації людини та результатом її діалогу зі світом. Він виникає в результаті «очищення», що відбувається у художній

свідомості в результаті сприйняття й глибокого розуміння соціальних та культурних явищ завдяки усвідомленню їх ціннісно-сислової сутності. Так, С. Горбенко розглядає катарсис як духовний інстинкт самоочищення, педагогічну умову формування гуманістичних цінностей учнів у процесі музичного навчання і виховання. Через катарсис учні засвоюють загальнолюдський естетичний досвід, що передається за допомогою мистецтва, зокрема музики, і впливає на здатність переживати духовне піднесення. Саме катарсис виступає засобом вираження власного «Я» через емоційно-почуттєву, когнітивну та вольову сфери особистості у музично-виконавських діях [3, 215].

Досягнення катарсису у процесі навчання музики, на думку С. Горбенка, може відбуватися шляхом цілісного впливу на свідомість, почуття і поведінку учнів; орієнтації у виховному процесі на гармонію загальнолюдських, національних та особистісних цінностей; організації освітнього процесу як спільної діяльності-спілкування при активному використанні емпатичних та сугестивних методик мистецької роботи.

Крім зовнішніх і внутрішніх чинників художньої комунікації, суттєвим фактором у здобуванні художньої інформації та в осягненні смислових «глибин» є *діалогічні відносини* (прямі та опосередковані) *між виконавцем, слухачьким середовищем і композитором*.

Цікавими є дослідження, присвячені розкриттю потенціалу художніх джерел минулого. Вважається, що аудиторія легше розуміє твори митця-сучасника, ніж автора, який жив у минулі століття. Це твердження є неоднозначним. Вчені мають рацію, коли зазначають, що у спілкуванні з композиторами минулого і встановленні художніх смислів їх творів на передній план виступає вагомий фактор *історичного часу*. Науково доведено: чим більший історичний проміжок між учасниками художнього діалогу, тим більшого значення для розуміння твору мистецтва має його культурно-історичний контекст (М. Бахтін, М. Гончаренко, Г. Гуссерль, В. Козловський, С. Кримський, М. Хайдеггер).

Науковці висловлюють спільну позицію, відповідно до якої культурні смисли явищ, художніх творів розкриваються більш повно і дають себе розкрити тільки протягом часу. На думку вчених, саме віддаленість у часі, існування мистецького джерела у «великому часі культури» створює можливість розуміння думок, поглядів, уявлень, переконань, ідеалів людей іншої епохи у всій її неповторності. Час (як інтервал віддаленості однієї культурно-історичної епохи від іншої) має характер перетворювальної сили завдяки тому, що посилює контрасти між ними, дозволяє розкрити нові смисли, і навіть ті, що виявилися неусвідомленими тодішніми сучасниками. Важливим є науковий висновок: чим більший інтервал в часі, тим більш творчим у спілкуванні може бути художній контакт [6].

Опановуючи музичні зразки, створені композиторами минулого, майбутній педагог-музикант намагається оцінити і дати художню характеристику творам, визначити їх певну хронологічну або тематичну послідовність, а потім – спланувати шляхи та способи ефективного використання у своїй практичній діяльності у відповідності до програми навчальної дисципліни «Музичне мистецтво».

Майбутній учитель як суб'єкт культури, опановуючи певний твір, намагається знайти аналогії, провести паралелі, щоб знайти відповіді на питання, що ставить сучасна мистецька педагогіка. Без сумніву, в інтерпретаційних діях знаходить вираз життєва позиція студента, його культурологічні та фахові орієнтири, мистецькі знання, власний виконавський та методичний досвід. Таким чином, провівши відповідну внутрішню роботу над собою, студент зможе вільніше і впевненіше себе почувати як у якості виконавця-інтерпретатора, так і в ролі організатора художньої комунікації у ланці «вчитель – учні» під час виробничої практики у закладах загальної середньої освіти.

Методика музичної освіти надає розвитку мистецьким взаєминам важливу роль, пропонуючи дієві методи і прийоми для оптимізації роботи у сфері художнього спілкування. Так, відомо, що в основі будь-якої комунікації, в тому числі художньої, успішно функціонує головний методичний інструмент педагога – *запитання* як засіб здобуття істини та руху вперед [4, 52].

Особливо цінними для художньо-творчого розвитку студента є *евристичні запитання*, що можуть містити: суперечливі позиції фахівців щодо мистецького твору як предмету обговорення; різні судження та позиції учасників дискусії; боротьбу художніх ідей представників минулого і сучасності. В той же час, для з'ясування смислових засад музичного твору запитання можуть бути спрямованими на історико-культурний аналіз певних мистецьких явищ і подій, їх порівняння за різними ознаками (епоха, жанр, форма, зміст, засоби виразності тощо), на формулювання майбутніх педагогом власного бачення ідеї твору, на пошук креативних виконавсько-інтерпретаційних рішень, комбінування відомих способів художньої дії тощо.

Ще одним цікавим і продуктивним засобом художньої комунікації слугують *музично-творчі завдання*, що з методичної точки зору визначаються як елемент мистецько-освітнього процесу, засобу продуктивного пошуку, що спрямовують музичну діяльність на отримання певного результату [1]. Науковці, обґрунтовуючи шляхи знаходження оптимального способу розв'язання музично-творчих задач, доводять, що саме педагогічні дії, пов'язані з пошуком ефективного рішення, будуть сприяти творчому розвитку студента як майбутнього вчителя. З досвідом такої діяльності приходить віра в себе і переконаність, що педагогічна діяльність приносить задоволення лише тоді, коли самостійно знаходиш

оригінальне педагогічне рішення, не типові для умов, що склалися в певній навчальній або виховній ситуації.

Слід зазначити, що художня комунікація між вчителем і учнями вимагає напруження дитячих сил – волі, інтелекту, емоцій, передбачає розвинення художньої уяви та фантазії. Педагогу необхідно створити умови, за яких у дітей постійно була б необхідність мислити, аналізувати, узагальнювати, знаходити правильне рішення з низки варіантів, а найголовніше при цьому – відчувати натхнення та радість колективної творчості.

Висновки. Таким чином, проблема художньої комунікації – одна з провідних і важливих у мистецькій педагогіці. У контексті методичної культури майбутніх педагогів-музикантів художньо-комунікативні відносини підтверджують свою глибину і багатогранність через зовнішній та внутрішній чинники розвитку, реалізуючись у вічній тріаді «композитор – виконавець – слухач». У музично-освітній роботі з учнівською аудиторією комунікація лежить в основі розуміння й виконання творів музичного мистецтва і є передумовою успішної реалізації актуальних художньо-освітніх задач.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Для вирішення актуальних завдань комунікативного вектора методичної підготовки студентів мистецьких спеціальностей бажаним є подальші наукові дослідження теоретичних і практичних проблем спілкування в мистецтві, пов'язаних із розробкою як методологічних орієнтирів, так і продуктивних методів практичної роботи з учнями на основі художнього діалогу.

References

1. Бодрова Т. О. Методична задача як елемент системи фахової підготовки майбутніх учителів музики. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія та методика мистецької освіти: збірник наукових праць*. Вип. 18 (23). Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. С. 78–82.
Bodrova, T. O. (2015). *Metodychna zadacha yak element systemy fakhovoyi pidhotovky maybutnikh uchyteliv muzyky* [Methodical Task as an Element of the System of Professional Training of Future Music Teachers]. *Naukovyy chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya 14. Teoriya ta metodyka mystetskoyi osvity: zbirnyk naukovykh prats – Scientific Journal of the M.P. Drahomanov National Pedagogical University. Series 14. Theory and methods of art education: Collection of Scientific Works*. Vyp. 18 (23). Kyiv, Ukraine: NPU imeni M.P. Drahomanova.
2. Бодрова Т. О. Методична компетентність майбутнього вчителя музики в контексті продуктивно орієнтованих освітніх стратегій. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: педагогічні науки*. Вип. 151. В 2-х томах. Том 2. С. 140–143.
Bodrova, T. O. (2018). *Metodychna kompetentnist maibutnoho vchytelia muzyky v konteksti produktyvno oriientovanykh osvitnikh stratehii* [Methodical Competence of the Future Music Teacher in the Context of Productively Oriented Educational Strategies]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni T. H. Shevchenka. Seriya: pedahohichni nauky – Bulletin of T. H. Shevchenko Chernihiv National Pedagogical University*. Vyp. 151. V 2-kh tomakh. Tom 2, 140–143.
3. Горбенко С. С. Історія гуманізації музичної освіти: навч. посіб. за модульно-рейтинговою системою навчання. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2007. 348 с.
Horbenko, S. S. (2007). *Istoriya humanizatsiyi muzychnoyi osvity* [History of Humanization of Music Education: Teaching Manual According to the Modular Rating System of Training]: navch. posib. zamodulno-reytingovoyu systemoyu navchannya. Kamyanets-Podilskyi, Ukraine: Vydavets PP Zvoleyko D. H.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
Dychkivska, I. M. (2004). *Innovatsiyini pedahohichni tekhnolohiyi: navch. Posibnyk* [Innovative Pedagogical Technologies: Tutorial]. Kyiv, Ukraine: Akademvydav.
5. Джинчарадзе Н. Г. Інформаційна культура: навч. посібник. Київ: Українські пропілеї, 1999. 148 с.
Dzhyncharadze, N. H. (1999). *Informatsiyna kultura: navch. posibnyk*. [Information Culture: Tutorial]. Kyiv, Ukraine: Ukrayinski propileyi.
6. Козловский В. П. Культурный смысл: генезис и функции. Київ: Наукова думка, 1990. 127 с.
Kozlovskiy, V. P. (1990). *Kulturnyi smysl: genezis i funkzii* [Cultural Sense: Genesis and Functions]. Kyiv, Ukraine: Naukova dumka.
7. Ляшенко О. Д. Художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору в професійній підготовці майбутнього вчителя музики: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2001. 212 с.
Lyashenko, O. D. (2001). *Khudozhno-pedahohichna interpretatsiya muzychnoho tvoruv v profesiyniy pidhotovtsi maybutnoho vchytelya muzyky* [Artistic and Pedagogical Interpretation of a Musical Work in the Professional Training of a Future Music Teacher]. *PhD Dissertation in Pedagogy: 13.00.04*. Kyiv, Ukraine, 212 [in Ukrainian].

8. Москаленко В. Г. Лекції з музичної інтерпретації: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2012. 272 с.
Moskalenko, V. H. (2012). *Lektsiyi z muzychnoyi interpretatsiyi: navchalnyy posibnyk* [Lectures on Musical Interpretation: Tutorial]. Kyiv, Ukraine: Akademvydav.
9. Опанасюк О. П. Онтологічні аспекти структури художнього образу. *Ставропійські філософські студії: збірник наукових праць з філософії, психології, мистецтвознавства, культурології, педагогіки та філософії освіти*. 2008. №1. С. 49–62.
Opanasyuk, O. P. (2008) *Ontolohichni aspekty struktury khudozhnoho obrazu* [Ontological Aspects of the Structure of the Artistic Image]. *Stavropiyski filososfs'ki studiyi: zbirnyk naukovykh prats z filosofiyi, psykholohiyi, mystetstvoznavstva, kulturolohiyi, pedahohiky ta filosofiyi osvity – Stavropol Philosophical Studies: Collection of Scientific Works on Philosophy, Psychology, Art History, Cultural Studies, Pedagogy and Philosophy of Education*. №1, 49–62.
10. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ: Освіта України, 2008. 274 с.
Padalka, H. M. (2008). *Pedahohika mystetstva (Teoriya i metodyka vykladannya mystetskykh dystsyplin)* [Art Pedagogy (Theory and Teaching Methods of Artistic Disciplines)]. Kyiv, Ukraine: Osvita Ukrayiny.

Bodrova Tetiana

ORCID 0000-0002-5359-2164

PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Professor of the Department of Theory and Methodical
of Musical Education, Choral Singing and Conducting,
Dragomanov Ukrainian State University
(Kyiv, Ukraine) E-mail: bodrovatetana@gmail.com

ARTISTIC COMMUNICATION IN CONTEXT OF METHODOLOGICAL CULTURE OF FUTURE TEACHERS-MUSICIANS

Article's purpose is to reveal effective ways of methodical activity of future teachers-musicians in the field of artistic communication.

Methodology. The main provisions of the article are based on the principles of artistic and communicative approach and scientific methods of working with texts (analysis, synthesis, comparison, abstraction).

Scientific novelty. Methodical training of future music teachers is considered in the context of communication between participants in the pedagogical process. The author defines external and internal factors of artistic communication; clarifies the meaning of the categories «artistic communication», «artistic image», «interpretation», «empathy», «catharsis»; analyzes the communicative and methodical vector of professional training.

The author offers an algorithm for the exchange of artistic in formation and artistic meanings, considers active methods of work (heuristic question, music-creative task) to activate students' musical thinking and artistic actions.

Conclusions. The study of the problem of artistic communication is one of the leading ones in art pedagogy. Its importance is confirmed by various types and forms of musical communication. A teacher-musician must develop the following important personal characteristics: sensitivity, the ability to create an artistic image, to feel the depth of musical thought, to see the values of another person, to be tolerant. External factors of artistic communication (artistic image, musical interpretation) and its internal factors (empathy, catharsis) in a harmonious combination ensure entry into the artistic environment, guarantee the success of musical activities with students. The goal of artistic communication is the effective development of a creative personality, successful artistic and pedagogical activity.

Key words: artistic communication, artistic interaction, artistic image, interpretation, methodical culture, methodical preparation.

Стаття надійшла до редакції 05.09.2023 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Горбенко С. С.